

สรุปผลการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนายก อบต. ชัยภูมิ

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์

จารุวรรณ แก้วมะโน

การเลือกตั้งนายก อบต. ทั่วประเทศเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2564 ผ่านพ้นไปด้วยดี โดยผลการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ระบุว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ได้รับความสนใจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิจำนวนมาก โดยมีผู้ไปใช้สิทธิเฉลี่ยร้อยละ 75 ซึ่งนับเป็นสัดส่วนที่สูงมากและแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี

“ชัยภูมิ” เป็นจังหวัดนำร่องในการดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงของสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า มีจำนวนเฉลี่ยของผู้ที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนเฉลี่ยของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศเช่นกัน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงที่สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองได้ดำเนินการในจังหวัดชัยภูมิ โดยจัดให้มีการให้ความรู้ การเสวนา และการรณรงค์แก่ทั้งผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการ “ไม่แจก” และ “ไม่รับเงิน” อย่างต่อเนื่อง นั้นส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงให้แก่ชัยภูมิในหลายๆเรื่อง อาทิ การออกไปใช้สิทธิจำนวนมาก ความสามารถในการลดการซื้อสิทธิขายเสียง รวมไปถึงส่งเสริมต่อความสมานฉันท์ภายหลังการเลือกตั้ง เป็นต้น

สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง ได้สำรวจและเก็บข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ อบต. นาฝาย อบต.กุดดู่ และ อบต.หนองบัวบาน ซึ่งเป็นพื้นที่ในการดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงภายหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2564 ในเชิงลึก โดยเก็บแบบสอบถามจากผู้สมัคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และ อบต.ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้จัดประชุมถอดบทเรียน ร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564 ที่ผ่านมา ซึ่งได้ข้อสรุปที่น่าสนใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนี้

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินโครงการ 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. ไม่มีความรุนแรง ก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง

ในการดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนี้ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อจัดการซื้อสิทธิขายเสียงและเพิ่มความสมานฉันท์ให้แก่ทุกฝ่าย ผลการสำรวจการรับรู้ความโปร่งใสในการหาเสียง

เลือกตั้งพบว่าทั้งผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมองว่าโครงการนี้มีส่วนส่งเสริมให้การซื้อสิทธิขายเสียงลดลง ในภาพรวมผู้มีสิทธิเลือกตั้งร้อยละ 67 ระบุว่าโครงการช่วยสร้างความระมัดระวังให้แก่ผู้สมัครเน้นนำเสนอ นโยบายเป็นหลักมากกว่าเดิม ส่งผลให้ผู้สมัคร (ร้อยละ 67) และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ร้อยละ 61) ระบุไปในทิศทาง เดียวกันว่า**โครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงประสบความสำเร็จในการลดการซื้อสิทธิขาย เสียงได้ในระดับ “ปานกลาง” ถึง “มาก”**

ด้านความสมานฉันท์ของคนในชุมชนนั้นพบว่า ผลการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่าผู้สมัคร ร้อยละ 75 และผู้มีสิทธิเลือกตั้งร้อยละ 78 มองว่า**โครงการนี้มีประโยชน์และส่งเสริมความสมานฉันท์ในชุมชนในระดับ “ปานกลาง” ถึง “มาก”** โดยรายละเอียดในการสำรวจพบว่าผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีมุมมองในทิศทาง เดียวกันว่า**บรรยากาศในการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี** กล่าวคือ **ความรุนแรงในการหาเสียงลดลง** การ แข่งขันมีความถี่ถ้วนที่ถี่อย่างมากขึ้นและเน้นนำเสนอเนโยบายมากขึ้น โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งร้อยละ 41 มองว่า ความรุนแรงในการแข่งขันระหว่างผู้สมัครอย่างเอาเป็นเอาตายนั้นลดลง บรรยากาศเป็นมิตรมากขึ้น การหาเสียง ถ้อยทีถ้อยอาศัยมีน้ำใจในการแข่งขันระหว่างผู้สมัครมากขึ้น ทั้งยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการแข่งขันในครั้งนี้มี การให้เกียรติคู่แข่งมากขึ้น ไม่มีการพูดโจมตีคู่แข่งและพูดหาเสียงตามนโยบายของตนเป็นหลัก ด้านผู้มีสิทธิ เลือกตั้งร้อยละ 67 มองว่าผู้สมัครให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งมากขึ้นกว่าเดิม

ข้อมูลจากแบบสำรวจมีความสอดคล้องกับรายละเอียดที่ได้จากการถอดบทเรียนในแง่ที่ความ สมานฉันท์ของคนในชุมชนเกิดขึ้นภายหลังจากชุมชนเข้าร่วมโครงการนี้และเมื่อภายหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดลง

“ในครั้งแรกๆที่นายฝ่ายมีผู้สมัครสี่คนก็จะมีการ**แสดงความรุนแรงเยอะมากและก็จะมีความหลายอย่างที่เราคาดไม่ถึง** แต่พอมีโครงการนี้เข้ามาอย่างน้อยหนึ่งผู้สมัครถ้ามีการมา พบปะได้เห็นหน้ากัน **ความรุนแรงของการหาเสียงลดลง เป็นอย่างมาก** จะเห็นได้จากการที่ผู้สมัครแต่ละคนจาก



นายฝ่าย จะมีขบวนผู้สมัคร**ไปหาเสียงในพื้นที่ชุมชน บางทีผู้สมัครก็จะไปเจอกันในหมู่บ้านเดียวกันก็จะทักทาย กันด้วยดี ไม่มีการที่จะไปปะทะคารมกันหรือไม่มีการไปกล่าวร้ายให้ซึ่งกันและกัน อันนี้ความรุนแรงลดลงมาก จริงๆ**” นี่เป็นเสียงสะท้อนจากปลัด อบต.นายฝ่าย หนึ่งในอบต.เป้าหมายที่มีต่อการดำเนินโครงการเลือกตั้ง สมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายอีก 2 แห่งคือ อบต.กุดชุม และ อบต.หนองบัวบาน



ปลัด อบต. กุดตุ้ม ระบุว่า ก่อนหน้าที่จะมีโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนั้น บรรยากาศในการหาเสียงเลือกตั้งรุนแรง แม้แต่ในวันเปิดรับสมัครวันแรก ก็พบว่ามีการ “ทำลายป้ายหาเสียง” กันแล้ว มีการแจกใบปลิว ซึ่งปลัดอบต.กุดตุ้มวิเคราะห์ว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้สมัครไม่เคยพบหน้ากัน ไม่เคยได้พูดคุยกัน จึงทำ

ให้เกิดความรู้สึกถึงการแข่งขันกันอย่างเต็มที่ การที่มีโครงการนี้และมีการเปิดเวทีเพื่อให้ผู้สมัครแต่ละหมายเลขได้พบกันจึงส่งผลให้ “ทำที่ก็จะเริ่มสมานฉันท์ขึ้น ตรงนี้เห็นชัดเจนก่อนที่จะมีโครงการนี้ขึ้นเปิดรับสมัครวันแรกที่กุดตุ้มมีผู้สมัครสี่คนก็มีการไปทำลายป้ายมีการไปแจกใบปลิวเพราะผู้สมัครไม่เห็นหน้ากันต่างฝ่ายก็ต่างจะเอาชนะกัน แต่พอมีเวทีก็เปลี่ยนไปเลย”

ด้านหัวหน้าสำนักงานปลัด อบต.หนองบัวบาน กล่าวว่าโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงมีส่วนช่วยส่งเสริมความสมานฉันท์ในชุมชนอย่างมาก “ก่อนหน้านั้นที่ยังไม่มีการจัดเวทีก็จะมีเสียงจากพี่น้องประชาชนว่า ผู้สมัครก็มีการแข่งขันกันในส่วนที่เคยมีก็มีเรื่องของความรุนแรงบ้าง มีการแจ้งมีการข่มขู่ผู้มีสิทธิ แต่ว่าหลังจากมีการจัดเวทีแล้วก็ทำให้ผู้สมัครมีความเข้าใจในการออกไปหาเสียง ในการใช้นโยบายเป็นหลัก



เขาจะไม่มีเรื่องการโจมตีกัน อบต.หนองบัวบานมีเสียงของความรุนแรงมากจริงๆ กระทั่งช่วงการเลือกตั้งกกต. จังหวัดเข้ามาดูในวันเลือกตั้ง นายอำเภอก็ห่วง ก็ลงมาดูแต่พอมีโครงการผู้สมัครได้ความรู้โครงการมีผลมากๆ ที่ทำให้ผู้สมัครบางคนยึดเป็นนโยบายว่าเราจะไม่ซื้อสิทธิเลยและประกาศอย่างชัดเจนว่าจะไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง จึงเป็นผลดีแม้จะไม่ได้ทั้งหมด แต่ว่าการเริ่มโครงการก็เป็นนิมิตหมายอันดีในอนาคต”



ด้านผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จ.ชัยภูมิ กล่าวว่า จนถึงตอนนี้ไม่ว่าจะอบต. ไหน (อบต.นาฝาย อบต.กุดคุ้ม อบต.หนองบัวบาน) ก็ยัง **ไม่ได้รับเรื่องร้องเรียน** การประชาสัมพันธ์โครงการออกไปก็มีส่วนช่วยให้คนมาใช้สิทธิเพิ่มขึ้น เรียกว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มาใช้สิทธิ

เลือกตั้งก็ออกมาใช้สิทธิมากขึ้น **และคนที่ได้รับการเลือกตั้งก็มีคนหน้าใหม่เพิ่มขึ้นมากกว่าเก่า**และเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงก็มีบางพื้นที่ แต่ว่า 3 แห่งที่เราดำเนินการก็ยังไม่ได้รับแจ้งมา อันที่จริงมีหลาย อบต.สนใจเข้าร่วมโครงการนี้ แต่เข้าใจว่าการดำเนินโครงการเชิงลึกอาจไม่สามารถดำเนินการหลายแห่งในเวลาพร้อมกันได้

2. การยอมรับและความร่วมมือภายหลังการเลือกตั้ง

ในส่วนของการยอมรับผลการเลือกตั้งและความร่วมมือภายหลังการเลือกตั้งของทุกฝ่ายนั้น ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป้าหมายทั้ง 3 แห่งระบุว่า บรรยายภายหลังการเลือกตั้ง ผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้งยอมรับผลการเลือกตั้งด้วยดี ไม่มีการคุกคามผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้ง ไม่มีการฟ้องร้องการทุจริตเลือกตั้ง นับตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงปัจจุบัน “ของนาฝายไม่มีเรื่องร้องเรียนเมื่อวานทางคณะกรรมการก็รับรองไปแล้ว” ปลัด อบต.นาฝายกล่าวยืนยันถึงความเรียบร้อยของการดำเนินโครงการและความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินโครงการ

ด้านผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยภูมิ กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่าจนถึงขณะนี้ก็ยังไม่พบว่ามีการร้องเรียนของ 3 อบต.นี้เข้ามา “การเลือกตั้ง อบจ. ที่ผ่านมามีการฟ้องร้องมีอยู่แต่ไม่เพิ่มขึ้น ส่วนการเลือกตั้งระดับเทศบาลนั้น การร้องเรียนผู้สมัครนายกไม่มีเลย ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ได้มา ส่วนระดับ อบต. จนถึงตอนนี้ไม่ว่าจะอบต. ไหน (อบต.นาฝาย อบต.กุดคุ้ม และอบต.หนองบัวบาน) ยังไม่ได้รับเรื่องร้องเรียน” แม้จะปฏิเสธไม่ได้ว่าการซื้อสิทธิขายเสียงอาจไม่ได้หมดไปในทีเดียวแต่ว่า อบต. ทั้ง 3 แห่งที่เราดำเนินการก็ยังไม่ได้รับแจ้งมา

ด้าน อบต.หนองบัวบาน หัวหน้าสำนักงานปลัดกล่าวถึงบรรยากาศในวันเลือกตั้งว่า “ก่อนวันเลือกตั้งไม่พบความรุนแรงใดๆ สงบเงียบมาก และการใช้สิทธิก็ไม่พบความวุ่นวายในคูหา และในคูหาช่วงนับคะแนนก็มีการประมือให้กับการนับคะแนนแรกและคะแนนสุดท้ายเท่านั้น ไม่มีการร้องไห้เชียร์ ขอบคุณสถาบันฯ (สถาบันพระปกเกล้า) ที่มาช่วยให้ อบต.หนองบัวบานรักสามัคคีกัน ”

แนวทางการดำเนินโครงการในอนาคต

จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยภูมิ และ องค์การบริหารส่วนตำบลเป้าหมายทั้ง 3 แห่ง ได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่าโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนั้นประสบความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนการรับรู้เรื่องการแข่งขันในเชิงสร้างสรรค์ ไม่แข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตาย การสร้างการยอมรับการแข่งขันกันด้วยนโยบาย และสุดท้ายคือการสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน แม้ว่าเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียงอาจจะไม่สามารถระบุได้ว่าหมดไปในทันที แต่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าโครงการนี้เป็นนิมิตหมายอันดีที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านบวกให้แก่พื้นที่และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ขยายพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมมากขึ้น รวมทั้ง ดำเนินการให้ครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ไม่เฉพาะในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ดังที่ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จ.ชัยภูมิ ได้กล่าวว่า

“เรื่องที่โครงการทำได้ดีคือ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเราได้ปูทางก่อนที่จะเลือกตั้ง ผมประทับใจที่ท่านอาจารย์มาให้ความรู้กับ 106 อบต. เรื่องข้อจำกัด เราทำโครงการนี้มันมีระยะเวลาที่รวดเร็วเวลาแค่ 2 เดือนเพราะถ้าเราได้วางฐานก่อนสักหน่อยแล้วค่อยเข้ามาสู่กระบวนการเสวนาที่ท่านอาจารย์ทำจะได้ประโยชน์มากกว่านี้ และจำนวนอบต.ที่ทำ อบต.ไหนที่ทำแล้วก็ประสานไว้ และอบต.ไหนที่รุนแรงก็อาจจะเพิ่มเข้ามาอีก อาจจะ 2-3 อบต. เพิ่มเข้ามาเรื่อยๆ อันนี้น่าจะประสบความสำเร็จและคนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ก็น่าจะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ เยอะขึ้น และสิ่งที่ควรพัฒนาก็คือ อยากรู้อีกให้เพิ่ม อบต.ทุกๆ ปีและไม่ได้จำเป็นต้องทำแค่ช่วงการเลือกตั้งเราอาจจะทำไปเรื่อยๆ แล้วก็ประชุมผ่านออนไลน์ทั้ง 106 อบต.พอใกล้เลือกตั้งเราก็ค่อยทำอีก”

ด้านปลัด อบต.กุดตุ้ม กล่าวว่า **“มันเป็นโครงการที่สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้ดีมากเลย หากเป็นไปได้ก็อยากให้หลายๆ ส่วน ผู้นำเยาวชน สตรี เข้ามามีส่วนร่วม ถ้าทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมก็อาจจะผลักดันสู่ทิศทางสภาประชาชน มีคนกลั่นกรองคนที่จะมาสมัครแบบความรู้ (อบต.ความรู้ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา) ได้ ตรงนี้จะถือว่าเป็นจุดที่ดี ก็อยากนำเรียนเบื้องต้นและทุกส่วนได้มีส่วนร่วม ก็ขอให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปและให้ทุกคนได้มีโอกาสได้มีส่วนร่วม”** พร้อมทั้งเสนอแนะว่าควรมีการผลักดันให้โครงการนี้เข้าสู่สถานศึกษาด้วย

ด้านหัวหน้าสำนักงานปลัด อบต.หนองบัวบาน กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า **“ปิดท้ายก่อนมีการเลือกตั้งเราอยากมีข้อบัญญัติในการจัดโครงการนี้ขึ้นมาจะอย่างไรก็ได้ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้ร่วมฟัง และขอความอนุเคราะห์จากสถาบัน ผู้ใหญ่ที่ร่วมฟัง แน่ใจว่าไม่อ่อนคั่งง่ายไม่แก้คัดยาก ก็อยากให้เยาวชนได้เรียนรู้ในสถาบันการศึกษาด้วยให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ว่าพวกเขาจะอย่างไรได้บ้างกับการเลือกตั้ง ให้การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง”** ซึ่งเป็นมุมมองเดียวกันกับผู้เข้าร่วมประชุมท่านอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความรู้เรื่องการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงสู่เยาวชนตั้งแต่ก่อนถึงช่วงอายุเลือกตั้งเพื่อให้พวกเขาเป็นพลังที่สำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อไป

บทสรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนั้นสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นแก่พื้นที่ที่นำเอาโครงการนี้ไปดำเนินการได้ในหลายเรื่อง ทั้งในการสร้างความรู้ความเข้าใจความสำคัญของการเลือกตั้งที่มีคุณภาพกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กระตุ้นให้ผู้สมัครตระหนักถึงความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รับฟังและนำเอาข้อเสนอเชิงนโยบายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายหาเสียง รวมไปถึงยังเตือนให้ผู้สมัครเห็นความสำคัญของการหาเสียงฉันทมิตร เน้นหาเสียงด้วยนโยบาย ไม่คำทอโจมตีคู่แข่ง ไม่แข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายเอาแพ้เอาชนะ เพราะสุดท้ายเป้าหมายสำคัญคือความก้าวหน้าและการอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ของคนในชุมชน

ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงจึงเป็น **“แสงแห่งความหวัง”** ที่เจิดจรัสขึ้นให้เห็นแล้ว แม้เพียงเล็กน้อยก็แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เราเชื่อมั่นมานานว่าเปลี่ยนยากและเปลี่ยนไม่ได้ด้วยการซื้อสิทธิขายเสียงนั้น **แท้จริงแล้วสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้ หากดำเนินการอย่างถูกต้อง ต่อเนื่องและจริงจัง** ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลในบทความสั้นๆฉบับนี้จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้มีใจรักประชาธิปไตยทุกท่านได้เล็งเห็นศักยภาพและช่องทางในการพัฒนาคุณภาพประชาธิปไตยผ่านกระบวนการ **“เลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง”**